

V CENTENARI DEL NAIXEMENT DE JERONI MUNYÓS

Un país divers El cens de Jeroni Munyós del Regne de València

El Regne de València estava convuls després del desarmament dels moriscos el 1563 i per l'elevat cost que per als valencians representava el projecte de fortificació de la costa, dissenyat per Giovanni Battista Antonelli, per a fer front als atacs barbarescos (fig. 1).

Una obsessió pel control

El virrei Antonio Alfonso Pimentel y de Herrera, comte de Benavente, obsedit pel control dels moriscos, l'ordre públic i la defensa, demana a Jeroni Munyós una descripció del país, amb un detallat inventari dels pobles i ciutats amb les cases, separant els moriscos (o cristians nous) dels cristians (o cristians vells). El propòsit té un caràcter de control i també fiscal, per a recaptar el tribut per a pagar les torres de guaita (fig. 2).

El cens del regne

Entre 1565 i 1572 Munyós confecciona la *Descripción de los términos del Reino de Valencia según los nombres de agora y según este tiempo*, en la qual *la Governación de Orihuela es del reyno* amb dades de les distàncies entre llocs, acompanyada d'un cens d'habitants de totes les poblacions.

Per exemple, Godella hi figura amb 27 cases i, ben prop, Burjasot, amb 44; Carpesa, amb 61; Benimàmet, amb 44; Rocafort, amb 9; Montcada, amb 65 i Bétera, amb 10.

L'autor del manuscrit advertia que els pobles de moriscos apareixen seguits de la lletra m., que si hi havia més moriscos que cristians s'assenyalen amb m. c. i si hi ha més cristians que moriscos, c. m. (fig. 3).

Població morisca

El cens té algunes mancances. Així, Paterna apareix només amb una m., amb 84 cases de moriscos, sense consignar-ne les cristianes, quan la ciutat tenia una població mixta.

Aquest document seria reformulat per Henry Lapeyre, l'excel·lent historiador dels moriscos, que fixa un total de 64.075 cases, de les quals del 20% al 30% devien ser morisques, cosa que representaria que la població total del Regne devia ser de 289.000 habitants (fig. 4).

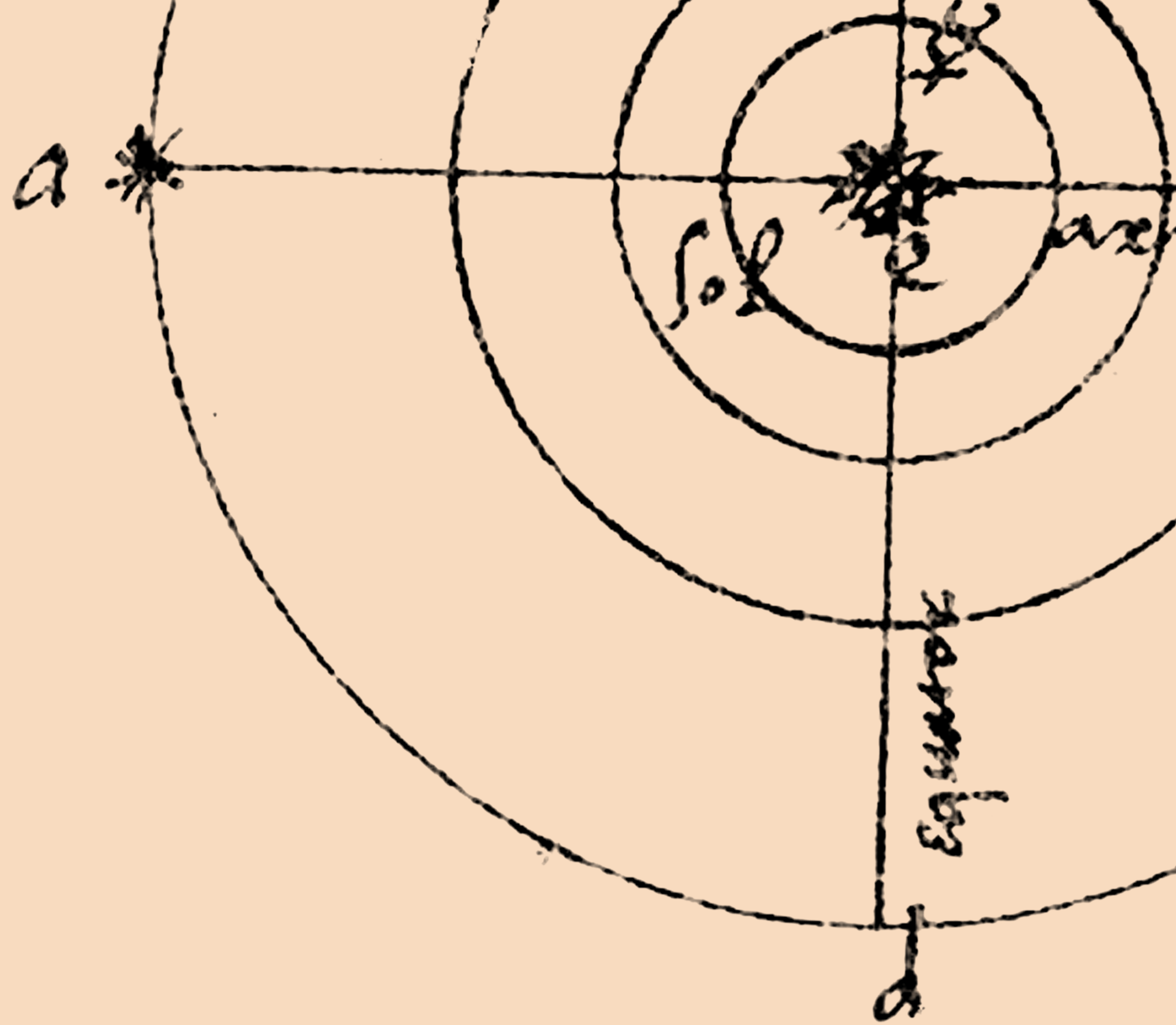

Fig.1. Mapa del Regne de València d'Abraham Ortelius de 1584, basat en el treball anterior de Munyós. Font: Biblioteca Històrica de la Universitat de València

Fig.2. Torre de guaita a Tavernes de la Valldigna, construïda amb tributs públics i utilitzada per a defensar la costa valenciana dels pirates barbarescos. Font: usuari Eclèctica en Wikipedia

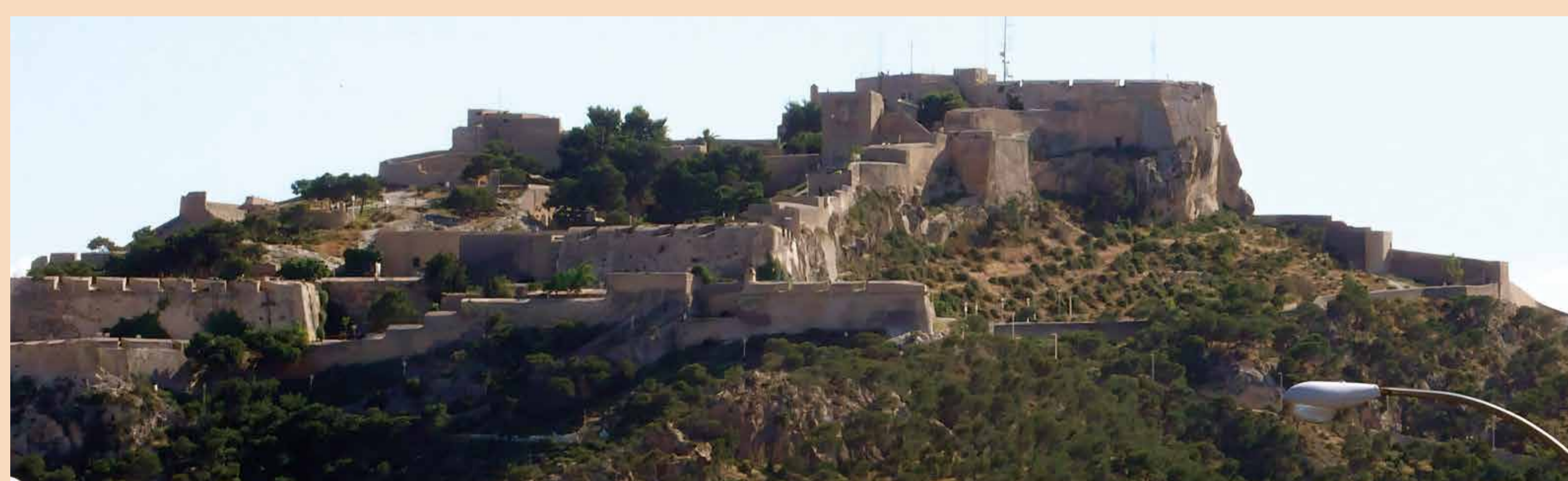
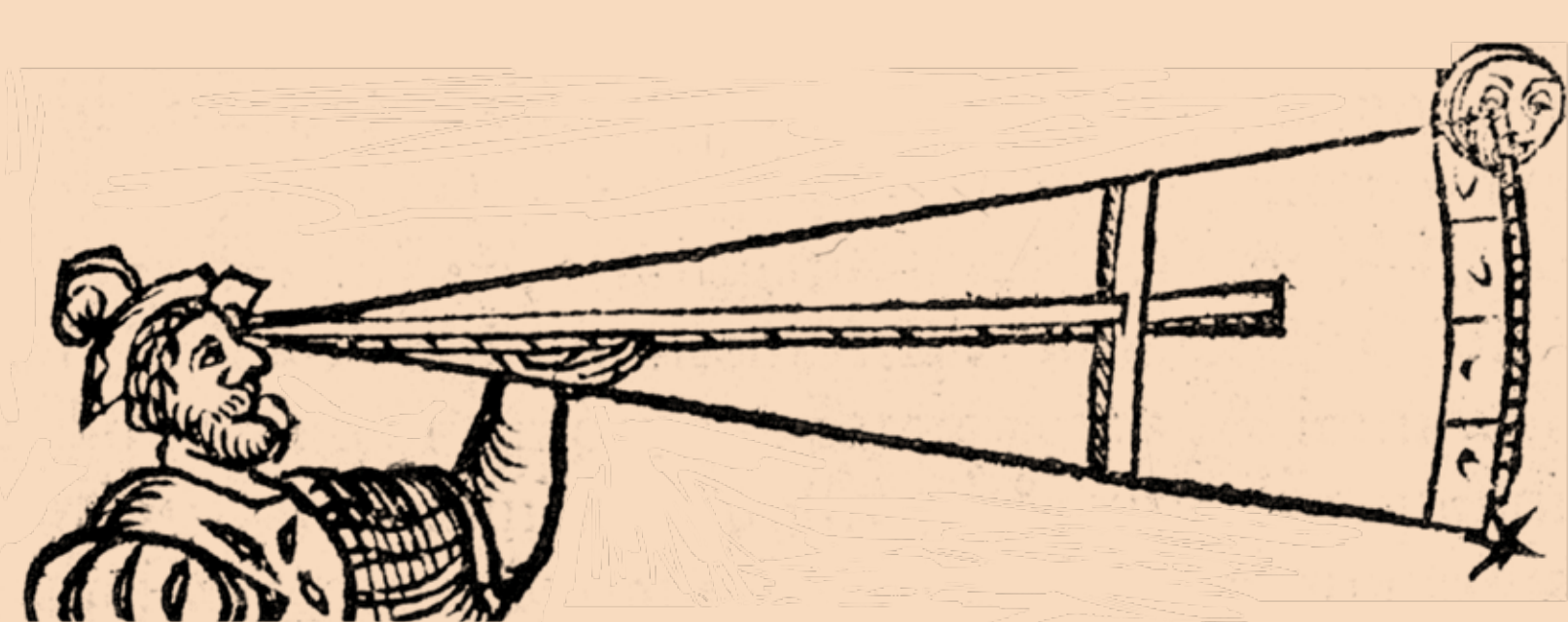

Fig.3. Castell àrab de Santa Bàrbara a Alacant. Font: usuari Martorell en Wikipedia

Fig.4. Plànol de València abans de l'expulsió dels moriscos, Antonio Mancelli (1608). Font: Diari *Lecame-EMV*

Textos: Amèlia Ortiz-Gil, Enric Marco i Fernando J. Ballesteros
Revisió científica: Víctor Navarro Brotóns i Vicent J. Martínez
Composició i disseny: Patricia Bolinches